

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI DE PRIMĂ INSTANȚĂ (Camera a treia extinsă)
13 septembrie 1995*

TWD Textilwerke Deggendorf GmbH
împotriva
Comisiei Comunităților Europene

„Ajutoare de stat – Deciziile Comisiei de suspendare a plății anumitor ajutoare până la rambursarea ajutoarelor nelegale acordate anterior”

Cauzele conexate T-244/93 și T-486/93

În cauzele conexate T-244/93 și T-486/93,

TWD Textilwerke Deggendorf GmbH, societate de naționalitate germană, cu sediul la Deggendorf (Germania), reprezentată de către Walter Forstner, Lutz Radtke și Karl-Heinz Schupp, avocați în Deggendorf, asistați de către domnul Michael Schweitzer, profesor la Universitatea din Passau, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul lui M. Stein, Bayerische Landesbank International SA, 7-9, boulevard Royal,

reclamantă,

susținută de

Republica Federală Germania, reprezentată de către domnii Ernst Röder, Ministerialrat și Bernd Kloke, Regierungsrat, ambii de la Ministerul Federal al Economiei, în calitate de agenți,

intervenientă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de către domnii Antonino Abate, consilier juridic principal, Bernhard Jansen și Bernard Langeheine, membrii ai Serviciului juridic, și de către Claus Michael Happe, funcționar național detașat pe lângă Comisie, în calitate de agenți, asistați de către domnul Meinhard Hilf, profesor la Universitatea din Hamburg, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Carlos Gómez de la Cruz, membru al Serviciului juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

pârâtă,

având ca obiect anularea articolului 2 din Decizia 91/391/CEE a Comisiei din 26 martie 1991 privind ajutoarele acordate de guvernul german societății Deggendorf GmbH, producător de poliamidă și de poliester, cu sediul în Deggendorf (Bavaria) (JO L 215, p. 16), și a articolului 2 din Decizia 92/330/CEE a Comisiei din 18 decembrie 1991 privind ajutoarele acordate de Germania întreprinderii Textilwerke Deggendorf GmbH (JO 1992, L 183, p. 36),

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE (Camera a treia extinsă),

---

* Limba de procedură: germana.

compus din domnii J. Biancarelli, președinte, R. Schintgen, C. P. Briët, R. García-Valdecasas și C. W. Bellamy, judecători,

grefier: domnul H. Jung,

având în vedere procedura scrisă și în urma procedurii orale din 10 ianuarie 1995,

pronunță prezenta

Hotărâre

Fapte și procedură

1 În cursul perioadei 1981-1983, reclamanta, TWD Textilwerke Deggendorf GmbH (denumită în continuare „TWD”), societate care își desfășoară activitatea în sectorul fibrelor sintetice a primit ajutoare de stat, inițial nenotifyate Comisiei, care constau într-o subvenție de 6,12 milioane DM din partea guvernului federal german și un credit în condiții preferențiale de 11 milioane DM din partea Landului Bavaria (denumite în continuare „ajutoare TWD I”). Ca urmare a unei notificări tardive, efectuată în martie și iulie 1985 de către autoritățile germane, la cererea repetată a Comisiei, aceasta a adoptat, la 21 mai 1986, Decizia 86/509/CEE privind ajutoarele acordate de Republica Federală Germania și de către Landul Bavaria unui producător de poliamidă și de poliester, cu sediul în Deggendorf (JO L 300, p. 34, denumită în continuare „Decizia TWD”), prin care se constata că ajutoarele în cauză erau, pe de o parte, nelegale ca urmare a faptului că, contrar articolului 93 alineatul (3) din Tratatul CEE, acestea nu au fost notifyate Comisiei și, pe de altă parte, incompatibile cu piața comună, în măsura în care nu îndeplineau niciuna dintre condițiile prevăzute la articolul 92 alineatele (2) și (3) din Tratatul CEE, în special în sensul că nu erau în conformitate cu codul ajutoarelor aplicabile sectorului firelor și fibrelor sintetice (denumit în continuare „cod sectorial”). Decizia a ordonat restituirea ajutoarelor în cauză. În lipsa oricărei acțiuni în justiție, Decizia TWD I a devenit definitivă.

2 La 19 martie 1987, Ministerul Federal German al Economiei a retras certificatele privind subvenția de 6,12 milioane DM acordată de guvernul federal german, pentru recuperarea acesteia, conform Deciziei TWD I. Totuși, reclamanta a contestat această retragere în fața instanțelor naționale administrative prin introducerea unei acțiuni în fața Verwaltungsgericht Köln și formulând ulterior apel împotriva hotărârii acestei instanțe în fața Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen.

3 La 31 octombrie 1989, Republica Federală Germania a notifyat Comisiei un al doilea proiect de ajutoare în favoarea reclamantei, care includea o nouă subvenție, de 4,52 milioane DM și acordarea a două credite, de respectiv 6 și 14 milioane DM, în condiții preferențiale (denumite în continuare „ajutoare TDW II”). La 26 martie 1991, Comisia a adoptat Decizia 91/391/CEE privind ajutoarele acordate de guvernul german societății Deggendorf GmbH, producător de poliamidă și de poliester, cu sediul la Deggendorf (Bavaria) (JO L 215, p. 16, denumită în continuare „Decizia TWD II”). Articolele 1 și 2 din Decizia TWD II sunt formulate după cum urmează:

„Articolul 1

Ajutoarele sub formă de subvenție în valoare de 4 520 000 mărci germane și de două credite preferențiale de 6 și 14 milioane mărci germane, pe o durată de opt și respectiv doisprezece

ani, cu o rată a dobânzii de 5% cu o franciză de amortizare de doi ani, destinate societății Deggendorf și notificate Comisiei prin scrisoarea autorităților germane din 31 octombrie 1989, sunt compatibile cu piața comună în sensul articolului 92 din Tratatul CEE.

Articolul 2

Autoritățile germane sunt obligate să suspende plata ajutoarelor vizate la articolul 1 din prezenta decizie către societatea Deggendorf atâta timp cât nu recuperează ajutoarele incompatibile vizate la articolul 1 din decizie (TWD I).”

4 Decizia TWD II nu a fost contestată de Republica Federală Germania, dar, prin cererea depusă la grefa Curții de Justiție la 19 iunie 1991, reclamanta a introdus o acțiune, înregistrată cu numărul C-161/91, care viza anularea articolului 2.

5 Între timp, la 25 februarie 1991, autoritățile germane au notificat Comisiei un al treilea proiect de ajutoare în favoarea reclamantei, sub forma unor credite preferențiale (denumite în continuare „ajutoare TWD III”). Aceste ajutoare vizau investiții care trebuiau efectuate la nivelul întreprinderii Pietsch, specializată în fabricarea de perdele din materiale textile, cumpărată de reclamantă. La 18 decembrie 1991, Comisia a adoptat Decizia 92/330/CEE privind ajutoarele acordate de Germania întreprinderii Textilwerke Deggendorf GmbH (JO 1992 L183, p. 36, denumită în continuare „Decizia TWD III”), al cărei dispozitiv este redactat în mod similar dispozitivului Deciziei TWC II. Dispozitivul Deciziei TWD III este formulat după cum urmează:

„Articolul 1

Ajutoarele sub formă de credite preferențiale de 2,8 și 3 milioane mărci germane, pe o durată de cincisprezece și respectiv opt ani, acordate cu o rată a dobânzii de 4,5 % cu o franciză de amortizare de trei ani, destinate societății Textilwerke Deggendorf GmbH și notificate Comisiei prin scrisoarea autorităților germane din 25 februarie 1991, sunt compatibile cu piața comună în sensul articolului 92 din Tratatul CEE.

Articolul 2

Germania este obligată să suspende plata ajutoarelor vizate la articolul 1 către societatea Deggendorf atâta timp cât aceasta nu rambursează ajutoarele incompatibile vizate la articolul 1 din Decizia 86/509/CEE.

Articolul 3

Germania informează Comisia, în termen de două luni de la data notificării prezentei decizii, despre măsurile luate pentru a se conforma acesteia.

...”

6 Prin cererea depusă la grefa Curții la 6 aprilie 1992, Republica Federală Germania a introdus o acțiune privind anularea articolelor 2 și 3 din Decizia TDW III, acțiune înregistrată cu numărul C-110/92.

7 Prin cererea depusă la grefa Curții la 18 mai 1992, reclamanta a introdus o acțiune privind anularea articolului 2 din Decizia TDW III, acțiune înregistrată cu numărul C-220/92.

8 Prin Ordonanța din 12 martie 1993, cauzele C-161/91 (privind Decizia TDW II) și C-110/92 și C-220/92 (privind Decizia TWD III) au fost conexe în scopul procedurii orale și al pronunțării hotărârii.

9 În conformitate cu Decizia 93/350/Euratom, CECA, CEE a Consiliului din 8 iunie 1993, de modificare a Deciziei 88/591/CECA, CEE, Euratom de instituire a Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene (JO L 144, p. 21), prin Ordonanța din 15 septembrie 1993, Curtea a disjuns cauza C-110/92, Germania/Comisie, de cauzele C-161/91 și C-220/92, TWD/Comisie, și, prin Ordonanța din 27 septembrie 1993, a trimis cauzele conexe C-161/91 și C-220/92 în fața Tribunalului. Aceste cauze au fost înregistrate la grefa Tribunalului cu numerele T-244/93 și, respectiv, T-486/93.

10 Prin ordonanța din 13 decembrie 1993, în temeiul articolului 47 paragraful al treilea din Statutul (CE) al Curții de Justiție, Curtea a decis suspendarea procedurii în cauza C-110/92 până la pronunțarea Hotărârii Tribunalului în cauzele conexe T-244/93 și T-486/93.

11 Între timp, în cadrul procedurii naționale privind ajutoarele TWD I (punctul 2 de mai sus), prin Ordonanța primită de Curtea de Justiție la 12 mai 1992, Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen i-a adresat acesteia o întrebare preliminară vizând să afle, în esență, dacă reclamanta putea, cu titlu incidental, invoca lipsa de legalitate a Deciziei TWD I în fața instanțelor naționale, deși a lăsat să curgă termenul prevăzut la articolul 173 din Tratatul CEE și, în subsidiar, dacă decizia respectivă era legală. Prin Hotărârea sa din 9 martie 1994 în cauza TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, Rec. p. I-833), Curtea a hotărât că: „Instanța națională este obligată în temeiul unei decizii a Comisiei adoptate în baza articolului 93 alineatul (2) din Tratatul CEE, în cazul în care, având în vedere punerea în aplicare a acestei decizii de către autoritățile naționale, această instanță este sesizată de către beneficiarul ajutoarelor, destinat al măsurilor de punere în aplicare, printr-o acțiune în sprijinul căreia acesta din urmă invocă lipsa de legalitate a deciziei Comisiei, iar respectivul destinat al ajutoarelor, chiar dacă a fost informat în scris de statul membru cu privire la decizia Comisiei, nu a formulat o acțiune împotriva acestei decizii în temeiul articolului 173 paragraful al doilea din tratat sau nu a formulat-o în termenele stabilite.”

12 Prin Ordonanța din 22 martie 1994 adoptată de Tribunal în conformitate cu articolul 42 paragraful al doilea din Statutul (CE) al Curții, Republica Federală Germania a fost admisă să intervină în cauza T-486/93, în sprijinul concluziilor reclamantei.

13 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a treia extinsă) a hotărât inițierea procedurii orale în cauzele conexe T-244/93 și T-486/93, fără să dispună măsuri prealabile de cercetare judecătorească. Cu toate acestea, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii, Tribunalul a adresat anumite întrebări scrise Comisiei pentru a clarifica calculele acesteia privind valoarea ajutoarelor în cauză. Comisia i-a răspuns prin scrisoarea din 14 decembrie 1994.

14 La 10 ianuarie 1995, au fost ascultate susținerile orale ale părților, precum și răspunsurile acestora la întrebările orale ale Tribunalului.

Pretențiile părților

15 În cauza T-244/93, reclamanta solicită Tribunalului:

- să anuleze Decizia Comisiei din 26 martie 1991 privind ajutoarele acordate de guvernul german societății Deggendorf GmbH, producător de poliamidă și de poliester, cu sediul în

Deggendorf (Bavaria), în măsura în care articolul 2 obligă autoritățile germane să suspende plata ajutoarelor menționate la articolul 1 din decizie către reclamantă, până la recuperarea efectivă a ajutoarelor menționate la articolul 1 din Decizia Comisiei din 21 mai 1986 (86/509/CEE), considerate incompatibile cu piața comună.

— astfel, să anuleze pur și simplu Decizia Comisiei din 26 martie 1991;

– să oblige pârâta la plata cheltuielilor de judecată.

16 În cauza T-486/93, reclamanta solicită Tribunalului:

— să anuleze articolul 2 din Decizia Comisiei din 18 decembrie 1991;

– să oblige Comisia la plata cheltuielilor de judecată.

17 În această ultimă cauză, intervenienta soluționează Tribunalului:

— să anuleze articolul 2 din Decizia Comisiei din 18 decembrie 1991;

– să oblige Comisia la plata cheltuielilor de judecată.

18 În ambele cauze, pârâta solicită Tribunalului:

- să respingă acțiunea;

-° să oblige reclamanta la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la fond

19 În cererea sa din cauza T-244/93, reclamanta prezintă, în esență, trei motive. Primul motiv rezultă din lipsa de competență a Comisiei în ceea ce privește adoptarea articolului 2 din Decizia TWD II. Prin cel de-al doilea motiv, reclamanta invocă faptul că articolul 2 din Decizia TWD II o împiedică să invoce principiul protecției încrederii legitime în dreptul național și reprezintă astfel o imixtiune nejustificată în ordinea juridică națională. Prin al treilea motiv, reclamanta susține că nu beneficiază de niciun avantaj concurențial ca urmare a ajutoarelor TWD I, deoarece fondurile au fost utilizate și creditele rambursate.

20 În replică, în cauza T-244/93, reclamanta invocă, în esență, două motive suplimentare care rezultă, în primul rând, din faptul că cel puțin o parte din ajutoarele TWD I îndeplinesc condițiile de fond pentru a fi declarată legală și, în al doilea rând, dintr-o încălcare a principiului proporționalității, în sensul că Comisia nu a autorizat plata balanței ajutoarelor TWD II, după deducerea valorii ajutoarelor TWD I.

21 În cererea sa din cauza T-486/93, reclamanta prezintă, în esență, șase motive. Primul motiv rezultă din lipsa de competență a Comisiei în ceea ce privește adoptarea articolului 2 din Decizia TWD III. Cel de-al doilea motiv rezultă dintr-un abuz de putere în sensul că, prin adoptarea articolului 2 din Decizia TWD III, Comisia a încercat să exercite presiuni asupra reclamantei, pentru ca aceasta să nu poată invoca drepturile de care beneficiază în cadrul sistemului juridic național și a uzurpat competențele unui stat membru. Prin al treilea motiv, reclamanta susține că nu beneficiază de nici un avantaj concurențial ca urmare a ajutoarelor TWD I, deoarece, pe de o parte, cerințele Deciziei TWD I au fost îndeplinite și, pe de altă parte, aceasta a prevăzut o rezervă anticipând rezultatul eventual al procedurii naționale. Al

patrulea motiv rezultă dintr-o încălcare a principiului proporționalității, în special în sensul că Comisia nu a autorizat plata diferenței dintre, pe de o parte, valoarea totală a ajutoarelor TWD II și TWD III și, pe de altă parte, valoarea ajutoarelor TWD I. Cel de-al cincilea motiv rezultă din faptul că cel puțin o parte din ajutoarele TWD I îndeplinea condițiile de fond pentru a fi declarată legală. În sfârșit, în cadrul celui de-al șaselea motiv, reclamanta invocă faptul că repartizarea ajutoarelor TWD I este exclusă în temeiul dreptului german, singurul aplicabil cererii de restituire.

22 Trebuie să se analizeze împreună motivele care sunt comune celor două cauze. De asemenea, trebuie să se grupeze unele dintre motive, în măsura în care acestea se suprapun. Prin urmare, Tribunalul consideră că este oportună examinarea motivelor reclamantei după următoarele criterii:

- în primul rând, motivele care rezultă din lipsa de competență a Comisiei, precum și dintr-o încălcare a principiilor care reglementează repartizarea competențelor între Comunitate și statele membre;
- în al doilea rând, motivele care rezultă din lipsa unui avantaj concurențial ca urmare a ajutoarelor TWD I;
- în al treilea rând, motivele care rezultă din încălcarea principiului proporționalității, și
- în al patrulea rând, motivele care rezultă din caracterul legal al ajutoarelor TWD I.

Cu privire la motivele care rezultă din lipsa de competență a Comisiei, precum și dintr-o încălcare a principiilor care reglementează repartizarea competențelor între Comunitate și statele membre

Expunere sumară a argumentelor părților

23 Reclamanta invocă faptul că nu există un temei juridic pentru suspendarea plății ajutoarelor TWD II și TWD III, ordonată la articolul 2 din dispozițiile deciziilor în cauză. De asemenea, în esență, aceasta invocă încălcarea de către Comisie a principiilor care reglementează repartizarea competențelor între Comunitate și statele membre, invocând, în special, faptul că articolul 2 din dispozițiile menționate anterior reprezintă „o imixtiune nejustificată” în ordinea juridică națională.

24 Atunci când ia o decizie în cadrul articolului 92 alineatul (3) litera (c) din tratat, Comisia beneficiază, bineînțeles, de o putere extinsă de apreciere, însă aceasta trebuie exercitată sub formele solicitate de dreptul comunitar. În cazul în care aceasta dorea să exercite o modalitate de constrângere pentru a obliga Republica Federală Germania să solicite rambursarea ajutoarelor TWD I, conform reclamantei, Comisia trebuia astfel să aplice procedura prevăzută la articolul 169 din Tratatul CEE sau pe cea prevăzută la articolul 93 alineatul (2) paragraful al doilea din tratat, cu excepția procedurii de autorizare condițională, neprevăzută de tratat (a se vedea Hotărârea Curții din 4 februarie 1992, British Aerospace și Rover/Comisie, C-294/90, Rec. p. I-493, punctele 11 și următoarele). De asemenea, posibilitatea, prevăzută la articolul 93 alineatul (2) din tratat, de „modificare” a ajutorului viza doar ajutoarele incompatibile cu piața comună, ceea ce, conform deciziilor, nu este valabil în speță.

25 În plus, reclamanta invocă faptul că statele membre trebuie să recupereze ajutoarele nelegale și că TWD are dreptul să conteste recuperarea ajutoarelor TWD I în fața instanțelor naționale, invocând protecția încrederii legitime (Hotărârea Curții din 21 septembrie 1983,

Deutsche Milchkontor ș.a., 205/82 - 215/82, Rec. p. 2633). În aceste condiții, legătura stabilită, prin deciziile contestate, între ajutoarele TWD I și ajutoarele TWD II și TWD III, respectiv, reprezintă o imixtiune nejustificată în ordinea juridică națională. De fapt, suspendarea plății ajutoarelor TWD II și TWD III împiedicau TWD să invoce încrederea sa legitimă în dreptul național deoarece, chiar dacă obținea câștig de cauză în procedura națională pe care a inițiat-o, aceasta nu mai putea primi niciodată ajutoarele TWD II și TWD III.

26 În plus, subliniind în Deciziile TWD II și TWD III faptul că nu dispunea „de nicio modalitate de constrângere în vederea accelerării sau punerii în aplicare a deciziei sale din 1986”, Comisia a încercat să exercite o presiune economică asupra TWD, pentru a obține restituirea ajutoarelor TWD I, ceea ce reprezintă un abuz de putere și o uzurpare a competențelor unui stat membru. Având în vedere că procedura de recuperare este reglementată de dreptul național, fără o decizie din partea instanței naționale Comisia nu poate concluziona să solicite TWD restituirea ajutoarelor TWD I și, prin urmare, nu poate supune autorizarea acesteia îndeplinirii unei condiții.

27 În ceea ce privește poziția sa în dreptul național, reclamanta invocă faptul că o restituire este deja imposibilă în ceea ce privește cele două credite acordate de Landul Bavaria. Având în vedere că acesta nu a solicitat restituirea ajutoarelor în cauză, o asemenea restituire este deja exclusă de articolul 48 din *Verwaltungsverfahrensgesetz* (Legea federală privind procedura administrativă, denumită în continuare „VwVfG”), care solicită ca retragerea unui act administrativ nelegal să fie efectuată în termen de un an de la momentul în care administrația a luat cunoștință de împrejurările care justifică această măsură.

28 În ceea ce privește ajutoarele acordate de guvernul federal, reclamanta precizează că aceasta a invocat protecția încrederii sale legitime, precum și dispozițiile *VwEFG*, în cadrul acțiunii sale în fața *Verwaltungsgericht Köln* și, apoi, în cadrul apelului său în fața *Oberwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen*. Aceasta a invocat că nu a fost informată în niciun moment despre faptul că dispozițiile comunitare interziceau ajutoarele TWD I, astfel încât, la momentul investiției și al adoptării deciziilor administrative naționale corespunzătoare, aceasta s-a putut baza pe caracterul durabil al acestora. De asemenea, termenul de un an, prevăzut la articolul 48 din *VwVfG*, li s-a aplicat autorităților federale germane, care știau că deciziile de acordare a ajutoarelor TWD I erau nelegale încă de la adoptarea lor.

29 Chiar dacă, conform Hotărârii Curții din 20 septembrie 1990, Comisia/Germania (C-5/89, Rec. p. I-3437), protecția încrederii legitime nu se poate aplica ajutoarelor acordate contrar articolului 93 alineatul (3) din tratat, există totuși cazuri în care întreprinderea poate avea încredere în legalitatea ajutoarelor și în care, în ultimă instanță, Curtea trebuie să stabilească dacă se aplică principiul încrederii legitime. Aceasta este situația în speță, având în vedere că acest cod sectorial nu a fost publicat în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* și adus astfel la cunoștința reclamantei abia în 1985, după solicitarea și acordarea de ajutoare TDW I și după ce reclamanta a primit asigurări cu privire la legalitatea ajutoarelor în cauză, din partea autorităților germane. Conform reclamantei, publicarea prealabilă a codului sectorial în *Bulletin des Communautés* nu este suficientă pentru a conferi temei juridic unei obligații în sarcina sa ce decurge din faptul că a luat cunoștință de acesta.

30 Intervenienta în cauza T-486/93 nu contestă posibilitatea, pentru Comisie, de a ține seama de un avantaj concurențial nelegal dobândit de reclamantă, dar consideră că în speță, chestiunea de a ști în ce măsură poate Comisia ține seama de efectele menținerii ajutoarelor TWD I nu are importanță. Având în vedere faptul că decizia TWD III a contestat

compatibilitatea ajutoarelor TWD III cu piața comună, acestea nu pot face obiectul unei interdicții de punere în aplicare. Prin urmare, condiția suspensivă este lipsită de temei juridic; ca măsură de restrângere a drepturilor celor interesați, aceasta a necesitat autorizare în temeiul tratatului (Hotărârea Curții din 13 iulie 1965, Lemmerz-Werke/Înalta Autoritate, 111/63, Rec. p. 835, 852), Comisia nefiind autorizată să aplice procedurile care nu au fost prevăzute de aceasta (Hotărârea British Aerospace și Rover/Comisie, citată anterior, punctul 14). Dispozițiile articolului 93 alineatul (2) primul paragraf și ale articolului 92 alineatul (3) litera (c) din tratat au ca efect eliminarea sau modificarea de către statul membru a unui ajutor a cărui incompatibilitate a fost contestată și nu suspendarea plății unui ajutor a cărui compatibilitate a fost constatată.

31 De asemenea, avantajul pe care ajutoarele TWD I i-l conferă reclamantei, presupunând că mai există, reprezintă doar consecința dreptului său de a contesta recuperarea acestor ajutoare, iar legătura stabilită de Comisie este incompatibilă cu principiile unui stat de drept, în cazul în care reclamanta obține câștig de cauză în cadrul procedurii naționale pe care a inițiat-o. Având în vedere că recuperarea este reglementată de dreptul național, Comisia trebuie să accepte consecințele care decurg din acesta și nu este autorizată să le evite prin intermediul unor proceduri care nu sunt prevăzute de tratat. Aceasta poate, cel mult, să introducă o acțiune în neîndeplinirea obligațiilor împotriva Republicii Federale Germania.

32 De fapt, reiese din Decizia TWD III faptul că Comisia utilizează condiția suspensivă ca sancțiune, în lipsa unei alte modalități de constrângere pentru punerea în aplicare a Deciziei TWD I. Impunerea unei astfel de sancțiuni nu are un temei juridic. Trebuie să se țină seama de faptul că sancțiunile afectează într-un mod deosebit de important situația juridică a persoanelor particulare și necesită, prin urmare, un temei clar și lipsit de ambiguitate (Hotărârea Curții din 25 septembrie 1984, Könecke, 117/83, Rec. p. 3291, punctele 16 și 17).

33 Pârâta invocă faptul că ajutoarele TWD II și TWD III erau compatibile, prin ele însele, cu piața comună, dar că trebuia să se țină seama de toate elementele care puteau influența efectul acestor ajutoare și, în special, de faptul că reclamanta deținea în continuare ajutoarele TWD I, declarate incompatibile printr-o decizie din 1986 devenită definitivă (a se vedea Hotărârea Curții din 3 octombrie 1991, Italia/Comisia, C-261/89, Rec. p. I-4437, punctul 20). Astfel cum rezultă în mod clar din Deciziile TWD II și TWD III, efectul noilor ajutoare TWD II și TWD III, respectiv, cumulat cu cel al vechilor ajutoare TWD I nerecuperate, îi dădea reclamantei un avantaj excesiv și necuvenit care aducea în mod grav atingere interesului comun.

34 Deciziile TWD II și TWD III se bazează pe articolul 93 alineatul (2) primul paragraf și pe articolul 93 alineatul (3) litera (c) din tratat. Ajutoarele TWD II și TWD III sunt interzise prin articolul 92 alineatul (1) din tratat, dar pot fi considerate compatibile cu piața comună, în temeiul articolului 93 alineatul (2) litera (c), dacă se restituie ajutoarele TWD I. O asemenea decizie este mai puțin severă pentru reclamantă, având în vedere că, în cazul în care Comisia nu are puterea de a suspenda plata noilor ajutoare, aceasta trebuie să le declare imediat total incompatibile cu piața comună.

35 Hotărârea British Aerospace și Rover/Comisie, citată anterior, trimite bineînțeles Comisia la posibilitatea sesizării Curții în temeiul articolului 93 alineatul (2) paragraful al doilea din tratat, dar și la punctul 10 din motive, la posibilitatea modificării ajutorului în cauză, prevăzut la primul paragraf de la același alineat. O modificare a noilor ajutoare, care constă în suspendarea plății acestora până la dispariția avantajului concurențial nelegal de care beneficiază reclamanta a reprezentat soluția adecvată în speță.

36 Deciziile TWD II și TWD III nu includ două decizii autonome, una prin care ajutoarele erau declarate compatibile, iar cealaltă prin care se suspenda plata acestora. În ambele cazuri, este vorba de o singură decizie prin care se constata faptul că ajutoarele TWD II și TWD III, respectiv, nu sunt compatibile și pot fi plătite doar dacă reclamanta a rambursat mai întâi ajutoarele TWD I, scopul fiind de a restabili situația anterioară în conformitate cu Hotărârea Curții din 21 martie 1990, Belgia/Comisia (C-142/87, Rec. p. I-959, punctul 66).

37 Autorizația condițională a ajutoarelor TWD II și TWD III nu reprezintă nici o modalitate de constrângere sau de presiune economică, nici expresia unui abuz de putere. Singura modalitate de impunere efectivă a punerii în aplicare a Deciziei TWD I, care a devenit definitivă, este o procedură pentru încălcarea tratatului. Deciziile TWD II și TWD III au ca unic scop împiedicarea plății noilor ajutoare care denaturează concurența pe piața comună, și care, prin urmare, sunt nelegale. Eventuala existență a încrederii legitime în dreptul național nu poate obliga Comisia să încalce dispozițiile tratatului, prin autorizarea plății noilor ajutoare care, în cazul în care se mențin ajutoarele TWD I, denaturează concurența și nu sunt compatibile cu piața comună.

38 De asemenea, din Hotărârea Verwaltungsgericht Köln din 21 decembrie 1989, rezultă că reclamanta nu poate invoca încrederea legitimă în ceea ce privește ajutoarele acordate de guvernul federal. În dreptul german, încrederea legitimă apare, în asemenea circumstanțe, doar dacă beneficiarul a avut mai întâi încredere și apoi a acționat în funcție de această încredere, în timp ce, în speță, TWD a efectuat majoritatea investițiilor sale înainte de a primi ajutoarele TWD I. De asemenea, nu poate exista încredere legitimă dacă beneficiarul cunoaște lipsa de legalitate a actului sau ignoră acest lucru din cauza unei neglijențe grave; conform Hotărârii Verwaltungsgericht Köln, TWD trebuia să știe că ajutoarele erau nelegale. De asemenea, retragerea certificatelor emise de Ministerul Federal al Economiei s-a efectuat în termenul de un an prevăzut de articolul 48 din VwVfG, termen care nu a putut începe înainte de 1 septembrie 1986.

39 În ceea ce privește ajutoarele primite din partea Landului Bavaria, reclamanta a știut că acesta este obligat să le recupereze și nu a putut avea nicio încredere legitimă în faptul că autoritățile bavareze vor avea un comportament contrar dreptului comunitar și vor renunța la restituirea ajutoarelor.

40 Pârâta adaugă faptul că, în orice caz, aplicarea dreptului național nu poate face practic imposibilă punerea în aplicare a Deciziei TWD I. În speță, condițiile definite în Hotărârile Deutsche Milchkontor ș.a., citată anterior (Rec. p. 2665 et 2666), și Comisia/Germania, citată anterior (punctul 17), sunt îndeplinite, ceea ce are drept consecință faptul că dispozițiile VwVfG nu pot fi aplicate. De asemenea, rezultă din Hotărârea Comisia/Germania, citată anterior (punctul 14), că un operator economic nu poate acorda o încredere legitimă ajutoarelor acordate fără respectarea procedurii prevăzute la articolul 93 alineatul (3) din tratat.

41 În orice caz, o încredere legitimă în menținerea ajutoarelor contrare dreptului comunitar nu poate fi recunoscută de instanța națională fără consultarea Curții (Hotărârea Comisia/Germania, citată anterior, punctul 16). În cazul în care Curtea a hotărât, în cadrul unei acțiuni pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare, că reclamanta și-a putut baza încrederea în mod legitim pe caracterul legal al ajutoarelor TWD I, chiar și în ceea ce privește dreptul comunitar, suspendarea plății ajutoarelor TWD II și TWD III a rămas în mod automat fără obiect. Totuși, acest lucru nu este valabil în prezenta speță.

Constatările Tribunalului

42 Trebuie să se analizeze întrebările adresate în aceste motive în două etape, și anume, în primul rând, cea a competenței Comisiei pentru adoptarea articolului 2 din Deciziile TWD II și TWD III și, în al doilea rând, cea a pretensei încălcări a principiilor care reglementează repartizarea competențelor între Comunitate și statele membre.

- Cu privire la competența Comisiei în ceea ce privește adoptarea articolului 2 din Deciziile TWD II și TWD III.

43 În primul rând, Tribunalul reamintește că articolul 1 din dispozitivul fiecăreia dintre cele două decizii constată faptul că ajutoarele TWD II și, respectiv, TWD III „sunt compatibile cu piața comună în sensul articolului 92 din Tratatul CEE”. Totuși, conform articolului 2 din fiecare dispozitiv, autoritățile germane „sunt obligate să suspende plata către (TWD) a ajutoarelor vizate la articolul 1 din prezenta decizie atâta timp cât nu recuperează ajutoarele incompatibile vizate la articolul 1 din decizie (TWD I).”

44 Argumentele reclamantei și ale intervenientei, cu privire la chestiunea competenței Comisiei se bazează, în principal, pe faptul că articolul 1 menționat anterior din fiecare dispozitiv a declarat ajutoarele TWD II și, respectiv, TWD III compatibile cu piața comună. Conform acestora, Comisia nu are competența de a suspenda plata ajutoarelor declarate astfel compatibile cu piața comună.

45 În fața acestor argumente și pentru a stabili dacă Comisia era competentă să adopte deciziile în litigiu, trebuie să se stabilească, în primul rând, conținutul și domeniul de aplicare al acestor decizii. În special, trebuie să se examineze raportul dintre dispozitive și motivele deciziilor în cauză.

46 Tribunalul reamintește că dispozitivul unui act trebuie interpretat ținând seama de motivele care au condus la adoptarea acestuia (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 10 martie 1992, SIV ș.a./Comisie, T-68/89, T-77/89 și T-78/89, Rec. p. II-1403, punctul 320).

47 În ceea ce privește Decizia TWD II, Tribunalul evidențiază faptul că, după constatarea, la sfârșitul părții IV, a faptului că ajutoarele TWD II „pot beneficia astfel de derogările prevăzute la articolul 92 alineatul (3) litera (c)” din tratat, Comisia continuă în aceiași termeni la primul considerent din partea V:

„Pentru a stabili dacă vreuna dintre derogările prevăzute la articolul 92 alineatul (3) din tratat se aplică unui ajutor, Comisia trebuie să țină seama de toate circumstanțele care pot influența incidența ajutorului asupra condițiilor schimburilor în Comunitate.”

48 În continuare, după ce a reamintit antecedentele prezentei spețe, Comisia constată că

„ajutoarele acordate în mod nelegal pe care (TWD) refuză să le restituie începând cu 1986 și noile ajutoare acordate investițiilor despre care este vorba în prezent (și anume ajutoarele TWD II) au ca efect cumulativ acordarea unui avantaj excesiv și necuvenit acestei societăți, care denaturează condițiile schimburilor în mod contrar interesului comun” (partea V, al șaptelea considerent);

și că:

„Rezultă că această situație a generat, pentru această întreprindere, o îmbogățire nejustificată care va continua până la data rambursării efective a ajutoarelor acordate nelegal.

Prin urmare, chiar dacă ajutoarele avute în vedere în prezent [...] trebuie considerate compatibile cu piața comună, Comisia consideră că trebuie să suspende plata acestora până la rambursarea ajutoarelor incompatibile vizate în decizia sa din 1986 [...]

Pe de altă parte, Comisia nu dispune de nicio modalitate de constrângere în vederea accelerării sau punerii în aplicare a deciziei sale din 1986, ceea ce face cu atât mai necesară suspendarea plății prezentelor ajutoare.

În plus, trebuie să se reamintească faptul că, în comunicarea sa, în conformitate cu articolul 93 alineatul (2) din tratat, Comisia s-a referit deja la dublul efect de denaturare a concurenței ca urmare a nerambursării de către (TWD) a vechilor ajutoare incompatibile. Nici guvernul german, nici întreprinderea în cauză nu au emis contestații sau remarci deosebite cu privire la acest subiect” (considerentele 9-12).

49 Comisia a concluzionat că

„(ajutoarele TWD II) sunt compatibile cu piața comună, dar vor putea fi acordate doar în momentul în care (TWD) rambursează ajutoarele primite în mod nelegal în perioada 1981-1983 și care fac obiectul Deciziei 86/509/CEE a Comisiei” (al treisprezecelea considerent).

50 Motivele Deciziei TWD III sunt aproape identice cu cele din Decizia TWD II (a se vedea, în special, ultimul considerent din partea III, precum și primul considerent și considerentele 10-14 din partea IV a Deciziei TWD III).

51 Tribunalul consideră că, în aceste condiții, deciziile TWD II și TWD III, fiecare citită în ansamblu, trebuie interpretate în sensul că Comisia a concluzionat cu privire la incompatibilitatea cu piața comună a noilor ajutoare TWD II și TWD III, atâta timp cât vechile ajutoare TWD I nu erau restituite. De fapt, în motivele deciziilor contestate, Comisia a considerat că efectul cumulat al vechilor ajutoare TWD I și al noilor ajutoare TWD II și, respectiv, TWD III este de a denatura condițiile schimburilor într-un mod contrar interesului comun. Prin urmare, sensul deciziilor în cauză este că noile ajutoare TWD II și TWD III, considerate ca atare, pot fi compatibile cu piața comună, dar nu pot fi autorizate în temeiul articolului 92 alineatul (3) litera (c) din tratat, fără ca efectul cumulat al vechilor ajutoare TWD I și al noilor ajutoare TWD II și TWD III să fie eliminat.

52 Rezultă că dispozitivele deciziilor contestate nu pot fi interpretate astfel cum susțin reclamanta și intervenienta, și anume ca o declarație necondițională de compatibilitate cu piața comună (articolul 1), la care se adaugă o condiție suspensivă nelegală (articolul 2). Din contră, Tribunalul consideră că rezultă din lectura deciziilor în cauză faptul că Comisia nu a constatat compatibilitatea noilor ajutoare TWD II sau TWD III, astfel cum a procedat la articolul 1 din dispozitivele în cauză, fără condiția vizată la articolul 2. De fapt, scopul articolului 2 din dispozitivele în cauză este chiar de a permite declarația de compatibilitate vizată la articolul 1.

53 În aceste condiții, trebuie să se examineze, în al doilea rând, dacă era competentă Comisia să adopte decizii supuse unor condiții referitoare la acordarea de ajutoare în temeiul articolului 92 alineatul (3) litera (c) din tratat.

54 Tribunalul reamintește că, în conformitate cu articolul 92 alineatul (1) din tratat, toate ajutoarele de stat vizate de această dispoziție sunt incompatibile cu piața comună, sub rezerva derogărilor prevăzute la articolul 92 alineatele (2) și (3). Conform articolului 93 alineatul (2)

primul paragraf, în cazul în care Comisia constată, după punerea în întârziere a celor interesați în ceea ce privește prezentarea observațiilor lor, că un ajutor de stat nu este compatibil cu termenii articolului 92, aceasta decide că statul interesat trebuie să îl elimine sau să îl modifice în termenul stabilit de aceasta.

55 Tribunalul consideră că, pentru a decide că un ajutor trebuie „modificat”, această competență a Comisiei, menționată anterior, presupune în mod obligatoriu ca o decizie a Comisiei de autorizare a ajutorului în temeiul articolului 92 alineatul (3) litera (c) din tratat să poată fi supusă unor condiții care vizează asigurarea faptului că ajutoarele autorizate nu denaturează condițiile schimburilor într-un mod contrar interesului comun.

56 De asemenea, astfel cum a stabilit Curtea în Hotărârea Italia/Comisia, citată anterior (punctul 20), în cazul în care Comisia examinează compatibilitatea unui ajutor de stat cu piața comună, aceasta trebuie să ia în considerare toate elementele relevante, inclusiv, dacă este cazul, contextul deja apreciat într-o decizie anterioară, precum și obligațiile pe care această decizie precedentă le-a putut impune unui stat membru. Rezultă faptul că Comisia era competentă să ia în considerare, pe de o parte, eventualul efect cumulat al vechilor ajutoare TWD I și al noilor ajutoare TWD II și TWD III și, pe de altă parte, faptul că ajutoarele TWD I, declarate nelegale în cadrul Deciziei TWD I, nu au fost restituite.

57 De asemenea, mai trebuie examinat dacă, astfel cum afirmă reclamanta și intervenienta, Comisia a urmărit o procedură care nu a fost prevăzută de tratat și dacă singurele căi de atac disponibile pentru Comisie, în împrejurările prezentei spețe, erau procedurile privind neîndeplinirea obligațiilor prevăzute la articolul 169 sau la articolul 93 alineatul (2) paragraful al doilea din tratat.

58 În această privință, Tribunalul a constatat că, spre deosebire de situația considerată în Hotărârea British Aerospace și Rover/Comisie, citată anterior, Comisia a urmărit în mod regulat, în prezenta speță, procedura de punere în întârziere prevăzută la articolul 93 alineatul (2) primul paragraf din tratat, înainte de adoptarea deciziilor contestate.

59 De asemenea, Tribunalul evidențiază faptul că finalitatea procedurilor privind neîndeplinirea obligațiilor prevăzute de tratat și cea a articolului 2 din dispozitivele deciziilor în cauză nu coincid. De fapt, în prezenta speță, scopul unei proceduri privind neîndeplinirea obligațiilor este de a constata o încălcare a tratatului, legată de nerespectarea Deciziei TWD I. Totuși, astfel cum a invocat în mod corect Comisia, Deciziile TWD II și TWD III vizează condițiile în care noile ajutoare, pe care TWD nu era deloc obligată să le solicite, îi puteau fi acordate. În acest context, scopul articolului 2 din dispozitivele în cauză nu este de a constata încălcarea Deciziei TWD I, ci de a împiedica plata noilor ajutoare care denaturează concurența într-un mod contrar interesului comun.

60 Rezultă că Comisia nu a urmat procedurile neprevăzute de tratat și că procedurile privind neîndeplinirea obligațiilor nu erau singurele căi de atac disponibile Comisiei în prezenta speță.

61 În ceea ce privește argumentele reclamantei și ale intervenientei, conform cărora Comisia a comis un abuz de putere, având în vedere în special faptul că aceasta a afirmat, în deciziile contestate, că „nu dispune de nicio modalitate de constrângere în vederea accelerării sau punerii în aplicare a deciziei sale din 1986, ceea ce face cu atât mai necesară suspendarea plății prezentelor ajutoare” (a se vedea punctul 26 de mai sus), rezultă dintr-o jurisprudență constantă că noțiunea de abuz de putere are o sferă de aplicare foarte clară și se referă la faptul folosirii de către o autoritate administrativă a puterilor sale în alt scop decât cel în vederea căruia acestea i-au fost conferite. O decizie este afectată de abuz de putere doar când

se observă, pe baza unor indici obiectivi, relevanți și concordanți, că a fost adoptată pentru a atinge alte obiective decât cele stabilite (a se vedea, de exemplu, Hotărârea Curții din 13 noiembrie 1990, Fedesa ș.a., C-331/88, Rec. p. I-4023, și Hotărârea Tribunalului din 2 februarie 1995, Frederiksen/Parlement, T-106/92, RecFP p. II-99).

62 Tribunalul a constatat deja faptul că scopul articolului 2 din dispozitivele în cauză este de a asigura nederogarea concurenței pe piața comună prin plata noilor ajutoare TWD II și TWD III, înainte de restituirea vechilor ajutoare TWD I (a se vedea punctul 59 de mai sus). Rezultă că deciziile contestate nu au fost adoptate pentru a atinge alte obiective decât cele stabilite și, prin urmare, nu sunt afectate de abuz de putere (a se vedea și punctele 64-68 de mai jos).

63 Tribunalul concluzionează faptul că Comisia era competentă pentru a adopta articolul 2 din dispozitivele deciziilor în cauză.

- Cu privire la pretinsa încălcare a repartizării competențelor între Comunitate și statele membre

64 Conform articolului 2 din dispozitivele în cauză, acest motiv de suspendare a plății ajutoarelor TWD II și, respectiv TWD III, până la restituirea ajutoarelor TWD I, reprezintă o „imixtiune nejustificată” în ordinea juridică națională, vizează în esență reproșarea încălcării de către Comisie a normelor care reglementează repartizarea competențelor între Comunitate și statele membre în sensul că, pe de o parte, Comisia a ignorat existența unui litigiu național cu privire la același obiect și, pe de altă parte, a încălcat principiul încrederii legitime invocat în cadrul aceluiași litigiu, astfel cum este acesta definit în dreptul administrativ național în cauză.

65 Prin urmare, trebuie să se examineze dacă existența unui litigiu național, în cadrul căruia astfel de întrebări de drept național sunt adresate, poate influența legalitatea Deciziilor TWD II și TWD III.

66 În această privință, Tribunalul consideră, în primul rând, că această competență a Comisiei de a adopta articolul 2 din dispozitivele contestate nu poate fi contestat numai prin existența unui litigiu național. De fapt, legalitatea Deciziilor TWD II și TWD III nu poate depinde de chestiuni de drept național german, precum respectarea de către autoritățile germane a articolului 48 din VwVfG. De asemenea, existența unui litigiu la nivel național nu poate afecta competența Comisiei privind adoptarea oricăror măsuri necesare astfel încât să asigure nederogarea concurenței în cadrul Comunității.

67 În această privință, astfel cum a constatat deja Tribunalul (a se vedea punctele 59-62 de mai sus), scopul articolului 2 din dispozitivele în cauză este de a asigura nederogarea concurenței pe piața comună prin efectul cumulat al ajutoarelor în cauză și nu de a împiedica reclamanta să se prevaleze de drepturile sale prevăzute de ordinea juridică națională. Acceptarea tezei reclamantei echivalează cu a spune că Comisia era obligată să încalce tratatul, prin autorizarea de noi ajutoare care pot accentua denaturarea concurenței generată de faptul că vechile ajutoare nelegale nu au fost restituite.

68 De asemenea, deciziile în cauză nu se opun continuării procesului în curs în fața instanței naționale, ceea ce, de altfel, reclamanta a făcut în prezenta speță. De altfel, Tribunalul consideră că reclamanta nu poate reclama o pretinsă „presiune”, în măsura în care ea însăși, în mod liber, a solicitat ca ajutoarele TWD II și TWD III să îi fie acordate, în timp ce continua să se bucure de avantajul concurențial ca urmare a ajutoarelor declarate nelegale de Decizia TWD I.

69 În orice caz, Tribunalul reamintește că depinde de o jurisprudență constantă ca dispozițiile din dreptul național să nu poată fi aplicate astfel încât să facă practic imposibilă recuperarea cerută de dreptul comunitar (a se vedea Hotărârile Deutsche Milchkontor ș.a., citată anterior, punctul 22, și Comisia/Germania, citată anterior, punctul 12). În această privință, Curtea a hotărât, în special, că, ținând seama de caracterul imperativ al controlului ajutoarelor de stat efectuat de Comisie în temeiul articolului 93 din tratat, întreprinderile beneficiare ale unui ajutor pot avea, în principiu, o încredere legitimă în legalitatea ajutorului doar dacă acesta a fost acordat în conformitate cu procedura prevăzută de articolul menționat anterior. În această situație, beneficiarul unui ajutor nelegal poate invoca în mod legitim încrederea sa legitimă doar în circumstanțe excepționale. Într-un asemenea caz, instanța națională, sesizată eventual, dacă est cazul, după adresarea unor întrebări preliminare de interpretare, apreciază condițiile în cauză (a se vedea Hotărârea Comisia/Germania, citată anterior, punctele 12-16).

70 În speță, este cunoscut faptul că ajutoarele TWD I nu au fost acordate în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 93 alineatul (3) din tratat. În conformitate cu Hotărârea Comisia/Germania, citată anterior (punctul 16), rezultă faptul că încrederea legitimă de care se prevalează reclamanta în cadrul litigiului național nu îi poate fi recunoscută decât în circumstanțe excepționale. De asemenea, este cunoscut faptul că instanța națională nu a sesizat Curtea cu o întrebare preliminară, în temeiul articolului 177 din tratat, care vizează să afle dacă astfel de circumstanțe excepționale, în conformitate cu dreptul comunitar, există în speță.

71 Tribunalul consideră că, în aceste condiții, ordinea juridică comunitară nu obliga Comisia să aștepte rezultatul litigiului național, în cadrul căruia pretinsa încredere legitimă a reclamantei nu a fost încă stabilită după mai mult de opt ani de procedură, înainte de adopta articolul 2 din dispozitivele în cauză. Orice altă interpretare ar priva articolele 92 și 93 din tratat de efectul lor util.

72 De asemenea, trebuie să reamintim faptul că litigiul național invocat de reclamantă nu vizează ajutoarele TWD I acordate de autoritățile bavareze. În această privință, trebuie să subliniem faptul că, conform chiar spuselor reclamantei, care nu a fost contrazisă nici de intervenientă, nici de pârâtă, autoritățile bavareze au permis expirarea termenului de un an prevăzut la articolul 48 din VwVfG fără a lua nicio măsură în vederea recuperării ajutoarelor în cauză. De asemenea, în cadrul ședinței, reclamanta a afirmat că autoritățile bavareze nu doresc reclamarea ajutoarelor în cauză și că acestea au refuzat emiterea avizului pentru rambursarea necesară.

73 În aceste condiții, Tribunalul consideră că, în orice caz, reclamanta nu se poate prevala în mod legitim, în dreptul comunitar, de o încredere legitimă întemeiată pe faptul că autoritățile bavareze nu au solicitat restituirea ajutoarelor TWD I, în termenul prevăzut de dreptul național. De fapt, astfel cum a hotărât Curtea în Hotărârea sa Comisia/Germania, citată anterior (punctul 19), o dispoziție care prevede un termen pentru retragerea unui act administrativ care generează drepturi trebuie aplicată astfel încât să nu facă practic imposibilă recuperarea solicitată de dreptul comunitar și să ia pe deplin în considerare interesul comunitar.

74 Reiese din cele de mai sus că motivele care rezultă din lipsa de competență a Comisiei, privind adoptarea deciziilor contestate și din pretinsa încălcare a repartizării competențelor între Comunitate și statele membre trebuie respinse.

Cu privire la motivele care rezultă din lipsa unui avantaj concurențial ca urmare a ajutoarelor TWD I

Expunere sumară a argumentelor părților

75 Reclamanta susține că, în prezent, nu beneficiază de niciun avantaj concurențial ca urmare a ajutoarelor TWD I, deoarece fondurile au fost utilizate și creditele rambursate. De asemenea, Comisia nu a evaluat avantajul concurențial pe care l-a identificat și nu este posibilă verificarea afirmației, inclusă în Decizia TWD II, conform căreia cumularea ajutoarelor TWD I și TWD II generează un echivalent-subvenție de 29%.

76 În cauza T-486/93, susținută de intervenientă, reclamanta adaugă faptul că Comisia a supraestimat avantajul concurențial de care beneficiază ca urmare a ajutoarelor TWD I, deoarece a prevăzut o rezervă de 6,12 milioane DM, la care s-au adăugat dobânzile anuale, în anticiparea rezultatului eventual al procedurii naționale. Prin urmare, ajutoarele TWD I nu au o incidență contrară interesului comunitar.

77 Pârâta subliniază faptul că acesta trebuie să se pronunțe cu privire la compatibilitatea ajutoarelor cu piața comună, în funcție de informațiile referitoare la Comunitate în ansamblul său (Hotărârile Curtii din 17 septembrie 1980, Philip Morris/Comisie, 730/79, Rec. p. 2671, și din 24 februarie 1987, Deufil/Comisie, 310/85, Rec. p. 901) și ținând seama de toate elementele relevante. Decizia sa nu este afectată de nicio eroare de apreciere.

78 În cadrul deciziilor contestate, Comisia a considerat necesar să se țină seama de toate elementele care pot influența efectul ajutoarelor TWD II și TWD III și, în special de faptul că reclamanta deținea în continuare ajutoarele TWD I. Efectul cumulat al celor două serii de ajutoare denaturează concurența și aduc în mod grav atingere interesului comun, în special pe o piață a poliamidei caracterizată deja de o concurență puternică, de o cerere stagnantă, de investiții cu o puternică intensitate de capital și de marje de profit reduse.

79 De fapt, supracapacitățile existente în întreprinderea reclamantei au putut fi create doar prin intermediul ajutoarelor nelegale TWD I. În cazul în care reclamanta putea păstra ajutoarele TWD I și primi simultan ajutoarele TWD II și TWD III pentru a elimina supracapacitățile create prin intermediul ajutoarelor nelegale, aceasta beneficiază de subvenții atât pentru constituirea de supracapacități, cât și pentru suspendarea acestora, și este astfel de două ori recompensată pentru comportamentul său trecut, contrar dreptului comunitar.

80 Conform calculelor Comisiei, astfel cum au fost prezentate în ultimul rând în scrisoarea sa din 14 decembrie 1994 ca răspuns la întrebările Tribunalului, reclamanta trebuia să ramburseze guvernului federal german capitalul subvenției de 6,12 milioane DM, la care se adăuga o dobândă de 6% (3,67 milioane DM la 31 decembrie 1993). În ceea ce privește prețul convenit de Landul Bavaria, avantajul nu constă în valoarea capitalului împrumutat, și rambursat în prezent, ci în bonificația de dobândă acordată, și anume diferența între rata de 5% aplicată și rata dobânzii pe piața monetară, precum și în franciza de amortizare de doi ani. Pe baza unei rate de referință de 7,5 %, această bonificație se ridică la 1,44 milioane DM până la 31 decembrie 1993. Rezultă că valoarea totală a ajutoarelor TWD I care trebuie rambursate se ridică la 11,2 milioane DM.

81 În cauza T-486/93, pârâta adaugă că, chiar dacă reclamanta a prevăzut în bilanțul său un provizion (și nu o „rezervă”) de 6,12 milioane DM pentru rambursarea subvenției pentru investiție, această sumă îi rămâne indirect la dispoziție și poate fi păstrată în funcție de rezultatul procedurii de recuperare. De asemenea, un astfel de provizion are repercusiuni

financiare pozitive pentru reclamantă, reducând sarcinile sale fiscale. De altfel, avantajele care rezultă din bonificația de dobândă pentru creditele acordate de autoritățile bavareze nu pot fi acoperite de provizionul în cauză.

Constatările Tribunalului

82 Tribunalul reamintește faptul că, conform unei jurisprudențe constante, articolul 92 alineatul (3) din tratat îi conferă Comisiei o putere discreționară a cărei exercitare presupune aprecieri complexe de ordin economic și social care trebuie efectuate într-un context comunitar (a se vedea Hotărârea Deufil/Comisie, citată anterior, punctul 18). Prin urmare, Tribunalul trebuie să limiteze controlul pe care îl exercită asupra unei astfel de aprecieri la verificarea respectării regulamentului de procedură, a suficienței motivării, a exactității materiale a faptelor, a absenței unei erori evidente de apreciere și a unui abuz de putere.

83 În această privință, Tribunalul consideră că reclamanta nu a demonstrat depășirea în mod evident de către Comisie a limitelor puterii sale de apreciere prin constatarea, în cadrul deciziilor contestate, a faptului că reclamanta deținea un avantaj concurențial care rezultă din nerestituirea ajutoarelor TWD I și că ajutoarele TWD II și TWD III, respectiv, cumulate cu ajutoarele TWD I, denaturează concurența într-un mod contrar interesului comunitar. De fapt, este cunoscut faptul că reclamanta nu a restituit nici subvenția pentru investiție de 6,12 milioane DM acordată de guvernul german, nici dobânzile acumulate de la punerea acestei sume la dispoziția sa. De asemenea, faptul că creditele acordate de Landul Bavaria au fost rambursate nu este suficient, prin el însuși, pentru a atenua denaturarea concurenței, având în vedere că reclamanta nu a restituit bonificația de dobândă aferentă. Prin urmare, reclamanta beneficiază în continuare de avantajul concurențial nelegal ca urmare a ajutoarelor TWD I, care se ridică, conform Comisiei, la peste 11 milioane DM. De asemenea, reclamanta nu a făcut trimitere la elemente prin care se demonstrează faptul că respectivele calcule ale Comisiei, astfel cum au fost prezentate în mod definitiv în scrisoarea sa din 14 decembrie 1994, erau inexacte.

84 În ceea ce privește argumentul reclamantei, invocat doar în cauza T-486/93, care rezultă din faptul că aceasta a prevăzut în bilanțul său o rezervă de 6,12 milioane DM, la care s-a adăugat dobânda, Tribunalul evidențiază, în primul rând, faptul că reclamanta nu a contrazis afirmația Comisiei, conform căreia reclamanta nu a prevăzut o „rezervă” în cadrul bilanțului său, ci un provizion, anticipând rezultatul eventual al procedurii naționale. Conform Tribunalului, un astfel de provizion nu este echivalent cu o restituire a ajutoarelor în cauză. În al doilea rând, Tribunalul consideră faptul că reclamanta nu a oferit elemente care să stabilească faptul că provizionul în cauză are ca efect privarea reclamantei de avantajul concurențial nelegal ca urmare a ajutoarelor TWD I. În al treilea rând, acest provizion nu acoperă avantajele care rezultă din bonificația de dobândă pentru creditele acordate de către autoritățile bavareze.

85 Rezultă că reclamanta nu a demonstrat o eroare evidentă de apreciere din partea Comisiei și că motivele care rezultă din lipsa unui avantaj concurențial ca urmare a ajutoarelor TWD I trebuie astfel respinse.

Cu privire la motivele întemeiate pe o încălcare a principiului proporționalității

Expunere sumară a argumentelor părților

86 În replică, în cauza T-244/93, reclamanta invocă încălcarea de către Comisie a principiului proporționalității prin subordonarea plății tuturor ajutoarelor TWD II plății ajutoarelor TWD

I. Aceasta a putut obține același rezultat, aducând mai puțin atingere drepturilor reclamantei, prin autorizarea plății ajutoarelor TWD II, cu deducerea valorii ajutoarelor TWD I.

87 În cererea sa din cauza T-486/93, reclamanta invocă faptul că, chiar dacă se presupune că Comisia a fost competentă să utilizeze „o modalitate de constrângere”, aceasta a epuizat respectiva posibilitate în Decizia TWD II, înainte de adoptarea Deciziei TWD III; în scopul respectării principiului proporționalității, trebuie, cel puțin, ca ajutoarele TWD II și TWD III să fie adunate, să se deducă valoarea ajutoarelor TWD I din acest total și să se autorizeze plata diferenței.

88 Reclamanta propune atingerea acestui obiectiv prin folosirea următoarei metode de calcul: din valoarea subvenției vizate de Decizia TWD II și din capitalul fiecăruia dintre creditele vizate de Deciziile TWD II și TWD III, trebuie să se deducă un procent, calculat proporțional cu sumele menționate anterior, din suma care trebuie rambursată din ajutoarele TWD I. Sumele astfel obținute (peste 21 milioane DM din peste 30 de milioane DM aprobate de Deciziile TWD II și TWD III) pot fi plătite legal sub formă de ajutoare. De asemenea, trebuie să ținem seama de faptul că, având în vedere că ajutoarele TWD III neplătite nu au fost primite, reclamanta a trebuit să obțină finanțare prin investițiile în cauză pe piața liberă, ceea ce i-a cauzat anumite pierderi.

89 În replică, în cauza T-486/93, reclamanta invocă faptul că, pentru a calcula valoarea ajutoarelor care constau în credite acordate în condiții preferențiale, pârâta a trebuit să se bazeze pe rata de referință de 7,5 %, folosită de guvernul federal la momentul respectiv, și nu pe cea de 9,5%.

90 În duplică, în cauza T-244/93, pârâta contestă aplicabilitatea principiului proporționalității unei decizii care nu presupunea nicio sancțiune. Decizia TWD II semnifică doar faptul că noile ajutoare, la care reclamanta nu are nici un drept, nu îi pot fi plătite decât atunci când nu mai generează denaturări ale concurenței. În orice caz, având în vedere că valoarea ajutoarelor TWD I care trebuie rambursate este mai mare decât valoarea ajutoarelor TWD II, nu există în mod evident nicio atingere adusă principiului proporționalității. De fapt, valoarea ajutoarelor TWD I a fost de 11,2 milioane DM, iar cea a ajutoarelor TWD II era de 5,77 milioane DM, la 31 decembrie 1993 (anexa I la scrisoarea Comisiei din 14 decembrie 1994).

91 În întâmpinarea sa în cauza T-486/93, pârâta invocă faptul că respectivele calcule ale reclamantei, al căror scop este de a demonstra o încălcare a principiului proporționalității (a se vedea punctul 88 de mai sus) sunt eronate, în special deoarece aceasta a adăugat subvenția pentru investiție valorilor totale ale creditelor, în timp ce trebuiau luate în calcul subvenția pentru investiție și bonificația de dobândă acordate în raport cu creditele. De asemenea, calcularea pierderilor reclamantei este eronată, în special, deoarece aceasta nu a ținut seama de avantajul concurențial actual care decurge din nerambursarea ajutoarelor TWD I.

92 În duplică, în cauza T-486/93, pârâta admite că trebuie considerată ca bază de calcul o rată a dobânzii de 7,5%, astfel cum susține reclamanta, dar având în vedere că această rată se aplică și creditelor TWD II și TWD III, raportul între subvențiile TWD I și subvențiile suspendate rămâne practic același. La 31 decembrie 1993, avantajul financiar ca urmare a ajutoarelor TWD I este de aproximativ 11,2 milioane DM și cel al ajutoarelor TWD II și TWD III de aproximativ 6,1 milioane DM, și anume 5,77 milioane pentru ajutoarele TWD II și 0,348 milioane pentru ajutoarele TWD III (a se vedea scrisoarea Comisiei din 14 decembrie 1994). Avantajul concurențial obținut astfel prin ajutoarele TWD I este, de fapt, superior echivalentului-subvenție al acestora, dacă ținem seama de elemente precum repercusiunile fiscale pozitive, majorarea lichidităților disponibile, avantajele materiale care rezultă din

ajutoare, investițiile intermediare, posibilitatea obținerii unor credite suplimentare sau dobânzile pentru provizionul constituit de reclamantă.

93 În sfârșit, Comisia a admis întotdeauna că se poate ca la un moment dat valoarea ajutoarelor refuzate să depășească avantajul concurențial nelegal al reclamantei, dar deocamdată nu este cazul în prezenta speță. În consecință, chestiunea de a ști dacă Comisia a încălcat principiul proporționalității nu poate fi ridicată.

Constatările Tribunalului

94 În cauza T-244/93, reclamanta nici nu a dezvoltat, nici nu a evaluat argumentele introduse în replică, conform cărora Comisia trebuia să autorizeze plata ajutoarelor TWD II cu deducerea ajutoarelor TWD I. Prin urmare, Tribunalul constată că, în această cauză, reclamanta nu a adus nici un element care să stabilească faptul că Decizia TWD II a încălcat principiul proporționalității.

95 În ceea ce privește cauza T-486/93, Tribunalul constată faptul că respectivele calcule pe care își bazează reclamanta argumentele (punctul 88 de mai sus), sunt eronate. De fapt, astfel cum a invocat Comisia în mod corect, pentru a obține valoarea ajutoarelor în cauză, trebuie să se adune subvenția pentru investiție și bonificația de dobândă, în timp ce, în calculele sale, reclamanta a adunat subvenția pentru investiție și valorile totale ale creditelor. De asemenea, pretensele pierderi suferite de reclamantă nu iau în considerare faptul că aceasta a continuat să beneficieze de avantajul concurențial nelegal ca urmare a ajutoarelor TWD I.

96 Rezultă ca respectivele calcule prezentate de reclamantă nu demonstrează faptul că valoarea ajutoarelor TWD II și TWD III depășește valoarea ajutoarelor TWD I. Din contră, în cadrul ședinței, consiliul reclamantei nu a contestat că, la momentul adoptării Deciziilor TWD II și TWD III, valoarea ajutoarelor vizate de aceste decizii era mai mică decât valoarea avantajului concurențial nelegal generat de ajutoarele TWD I. De asemenea, conform cifrelor prezentate de Comisie, pe care reclamanta nu le-a infirmat, valoarea avantajului concurențial nelegal generat de ajutoarele TWD I este în continuare net superioară valorii ajutoarelor TWD II și TWD III, chiar și folosind o rată de referință de 7,5%.

97 Având în vedere faptul că reclamanta nu a stabilit temeinicia premisei pe care se bazează argumentele sale, și anume că valoarea totală a ajutoarelor TWD II și TWD III depășea valoarea ajutoarelor TWD I, reiese că motivele care rezultă din încălcarea principiului proporționalității trebuie, în orice caz, respinse.

Cu privire la motivele care rezultă din caracterul legal al ajutoarelor TWD I

Expunere sumară a argumentelor părților

98 În replică, în cauza T-244/93 și în cererea sa, în cauza T-486/93, reclamanta invocă faptul că o parte a ajutoarelor TWD I îndeplinea condițiile de fond pentru a putea fi declarate compatibile cu piața comună, cel puțin în ceea ce privește modernizarea procedurii de pregătire a fibrelor sintetice, salubritatea vopsitoriei și cumpărarea de mașini de tricotat. De fapt, dacă ajutoarele TWD II care vizează producția de fire și tricotaje sunt legale în ansamblu, același lucru ar trebui să se aplice și pentru activitățile similare subvenționate prin ajutoarele TWD I. De asemenea, modernizarea procedurii de pregătire a fibrelor sintetice, salubritatea vopsitoriei și cumpărarea de mașini de tricotat nu a generat nicio creștere a producției.

99 De asemenea, alte ajutoare acordate în 1988 pentru investiții de aceeași natură, în perioada 1985-1987, au fost aprobate de Comisie. Reclamanta pretinde că aduce dovada acestui fapt printr-o notă din 7 aprilie 1988 din partea Ministerului Federal al Economiei, care prezenta o convorbire telefonică cu un funcționar al Comisiei. Astfel, în 1988, Comisia a decis că ajutoare identice, conform reclamantei, cu ajutoarele TWD I, intră sub incidența sectorului „textil” și nu a sectorului „fibrelor”.

100 În măsura în care lipsa de legalitate a ajutoarelor TWD I, ca urmare a lipsei notificării, este pur formală, tentativa de impunere a rambursării reprezintă un abuz de putere, având în vedere faptul că Comisia nu a solicitat niciodată restituirea ajutoarelor în astfel de circumstanțe.

101 Reclamanta se consideră autorizată, având în vedere că, potrivit acesteia, articolul 184 din Tratatul CEE se aplica prin analogie, să invoce în acest stadiu al procedurii lipsa de legalitate a Deciziei TWD I (a se vedea, în special, Hotărârea Curții din 6 martie 1979, Simmenthal/Comisiei, 92/78, Rec. p. I777). Aceasta invocă faptul că, deși a putut contesta în mod direct Decizia TWD I, ea a fost informată cu privire la sfera sa de aplicare economică reală doar după ce a luat cunoștință de Decizia TWD II.

102 Pârâta invocă faptul că Decizia TWD I este definitiv executorie după expirarea, la 1 noiembrie 1986, a termenelor de acțiune prevăzute la articolul 173 din tratat. Având în vedere că reclamanta nu a formulat o acțiune în termenele prevăzute împotriva Deciziei TWD I, argumentele sale sunt inadmisibile și lipsite de relevanță. În subsidiar, pârâta menține faptul că ajutoarele TWD I erau nelegale nu doar în ceea ce privește forma, ci și în ceea ce privește fondul. De fapt, investițiile TWD I au sporit capacitatea de producție de fire a reclamantei, încălcând codul sectorial, în timp ce investițiile TWD II și TWD III vizează debușeurile suplimentare pentru fire.

Constatările Tribunalului

103 În Hotărârea sa din 9 martie 1994, TWD Textilwerke Deggendorf, citată anterior, Tribunalul reamintește că Curtea a afirmat în mod corect faptul că reclamanta nu putea invoca caracterul nelegal al Deciziei TWD I în fața instanței naționale, pe motiv că aceasta nu a formulat nicio acțiune împotriva respectivei decizii, în temeiul articolului 173 paragraful al doilea din tratat în termenele stabilite (a se vedea punctul 11 de mai sus). Conform Tribunalului, același lucru este valabil și în prezenta speță. De fapt, excepția de nelegalitate prevăzută la articolul 184 din tratat nu poate fi invocată de o persoană fizică sau juridică care a putut formula o acțiune în temeiul articolului 173 paragraful al doilea, dar care nu a făcut acest lucru în termenele pe care le prevede (a se vedea Hotărârea Simmenthal/Comisie, citată anterior, punctul 39).

104 Din aceste considerente reiese că motivele care rezultă din caracterul legal al ajutoarelor TWD I trebuie, în orice caz, respinse.

105 Din cele de mai sus rezultă că acțiunile trebuie respinse în ansamblul lor, fără a fi necesar să se pronunțe cu privire la admisibilitatea, în cauza T-244/93, a motivelor ridicate, pentru prima oară, în replică.

Cu privire la cheltuielile de judecată

106 În conformitate cu articolul 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată, în cazul în care s-a solicitat

acest lucru de partea care a câștigat. Întrucât reclamanta a căzut pretenții, trebuie obligată la plata cheltuielilor de judecată. În conformitate cu articolul 87 alineatul (4) din Regulamentul de procedură, intervenienta își suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a treia extinsă)

hotărăște:

1) Acțiunile sunt respinse.

2) Reclamanta își va suporta propriile cheltuieli de judecată, precum și cheltuielile de judecată ale pârâtei.

3) Intervenientul își va suporta propriile cheltuieli de judecată.

Biancarelli

Schintgen

Briët

García-Valdecasas

Bellamy

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 13 septembrie 1995.

Grefier

H. Jung

Președinte

J. Biancarelli